

Nieuweling

Marion Bruinenberg
Nieuweling

Uitgeverij Podium
Amsterdam

September

Het begint als ik overal om moet huilen.
Om de kerkklokken die elk uur luiden, net te vroeg of net te laat, maar nooit op tijd.

Om een etiket dat eigenwijs uit een kraag omhoogsteekt en iedereen de maat toont.

Om een zakdoek die van de waslijn ontsnapt, maar verstrikt raakt in een hoge boom en wanhopig in de wind blijft wapperen.

Het heeft niets met haar te maken, en toch moet ik bij alles aan haar denken.

Mei

Niemand in het dorp had haar verwacht. Er verschijnen hier geen mensen meer, ze verdwijnen alleen nog maar. Jongeren zijn al lang naar de stad vertrokken, toeristen blijven liever aan de andere kant van de berg en het laatste kind werd negenentwintig jaar, vijfendertig dagen en dertien seconden geleden geboren.

Dat was ik.

De meeste mensen weten niet eens dat ons dorp bestaat. Het heeft dan ook geen naam, maar slechts één letter: W. Niemand weet precies waarom. Misschien is het een afkorting, misschien vonden ze het niet de moeite waard iets beters te verzinnen. Vroeger dacht ik dat de W stond voor de rivier die in drie diagonale bochten de natuurlijke grens van ons dorp vormt, alsof hij twee keer besloot toenadering te zoeken en twee keer inzag dat het toch geen zin had, maar ik heb altijd al meer fantasie gehad dan de andere inwoners bij elkaar.

Dat zijn er overigens niet veel. Er zijn nog een paar zestigers, misschien een handvol zeventigers, maar de meesten zitten in de laatste jaren van hun leven. Om hen er niet aan te herinneren dat ik het mijne nog voor me heb, pas ik me zo veel mogelijk aan. Als kind deed ik dat nog bewust, maar inmiddels denk ik er niet langer bij na. Ook ik kreun als ik ga zitten én als ik weer opsta, ook al heb ik nergens pijn. Ook ik draag pantoffels en altijd een jas, ook al heb ik

het niet koud. Ook ik hap in het midden van een zin naar adem, ook al is mijn stem nog zo sterk en luid dat ik er zelf soms van schrik. Ik word zeven keer per nacht wakker om naar het toilet te gaan, alsof zelfs mijn blaas zich wil schikken en elke dag wat kleiner wordt.

Ons dorp is niet alleen oud, het is eenzaam. In de steek gelaten. Het ligt in een zacht glooiende vallei en heeft als enige gezelschap de akkers en velden die eromheen liggen. Als de wind waait, trillen de graspalmen en verandert het landschap in een zee van groene golven. Steeds maar weer spoelen ze over de velden, en toch komen ze nooit verder.

Aan onze kant van de rivier – de goede kant – liggen tientallen slecht onderhouden huizen met oranje daken. De straatnamen (Schoolsteeg, IJzerweg, Bakkerstraat) verwijzen naar een verleden waarin het dorp nog geleefd had, en in het midden ligt een plein dat het grootste gedeelte van het jaar verlaten is. Maar zelfs dan, als je je ogen sluit en je best doet, kan je de mensen nog horen dansen, zingen en spelen. Een verre herinnering die uit de krochten van je jeugd lijkt te komen, maar in werkelijkheid niet ouder is dan de laatste zomer.

Om onze afzondering compleet te maken, doemt aan de andere kant van de rivier – de slechte kant – een steile rotswand loodrecht uit de bossen. De Muur, wordt hij genoemd. De bomen beneden gaan al snel over in een donkere moslaag, waardoorheen de rivier naar boven kruipt. Af en toe verdwijnt hij uit het zicht om, als het te steil en onbegaanbaar wordt, te veranderen in een waterval. Daarboven zijn alleen nog grillige, kale rotsen waarop altijd sneeuw ligt, of het nu juni of december is. De pieken zijn zo hoog dat je denkt dat ze de wolken lek willen prikken. We noemen ze de Wachters, omdat ze ons tegen alles beschermen.

Zelfs tegen direct zonlicht.

In de winter, wanneer de lucht dezelfde kleur aanneemt als de Muur en er geen overgang meer is tussen hemel en aarde, krijg je het gevoel in een grijze gevangenis te wonen. Negen maanden lang zitten we opgesloten in de schaduw. Negen maanden lang drukt hij zwaar op je schouders en kruipt hij via je neus en mond in je hoofd, tot je hem kan ruiken, proeven, een dorre smaak die achterblijft op je tong. Negen maanden lang wachten we op de zomer, de drie maanden waarin de zon eindelijk hoog genoeg staat om onze tere huid te raken en direct rood te kleuren. We wachten op de goede dagen, om zo de slechte door te komen, wanneer het weken achtereen sneeuwt en alles bedekt wordt onder een lichtgrijze laag. Zelfs de sneeuw heeft hier geen kleur.

Het is moeilijk om de schaduw uit te leggen aan mensen die alleen maar de zon kennen. Je denkt misschien dat je je het kan voorstellen: een tijdelijke afwezigheid van licht, zoals wanneer een wolk voor de zon schuift. Maar de zon weet altijd nog een weg door de wolken te vinden, terwijl de Muur al het licht tegenhoudt.

Zeggen en doen zijn geen broers, zeggen we hier. In plaats van dat ik het probeer te beschrijven, kun je het beter zelf proberen. Als je je hand vlak onder de hanglamp boven de eettafel houdt, is de schaduw van je hand op het tafellaken nog wazig, met een blauwe of grijze kleur. Maar als je je hand dichterbij de tafel brengt, wordt hij steeds scherper en zwarter, tot je zou zweren dat iemand met een markeerstift je hand op tafel getekend heeft.

Dát is onze schaduw. Hij doordringt alles, als de mist die 's ochtends in het dorp hangt, waardoor je geen meter voor je ziet en mensen hun komst moeten aankondigen door holle kreten, die door de stilte worden opgeslokt.

Onze schaduw doet verlangen. Soms, als ik naar de bergen kijk waarachter het licht zich schuilhoudt en de stralen de Wachters met goud bekronen, lijkt de zon zo dichtbij dat ik haar bijna aan kan raken. Ik moet mezelf dwingen om weg te kijken, omdat ik anders mijn handen naar de toppen uit zal steken in de hoop ze in één ruk uit de grond te trekken.

Onze schaduw doet vergeten. In het donker heb je geen grip meer op de tijd. Na een of twee dagen weet je niet meer wat je daarvoor gedaan hebt, want alle dagen lijken op elkaar. Het enige wat verandert, is wat je eet en zegt, en vaak is ook dat hetzelfde. De rest is zwart, als één lange nacht. En hoe minder herinneringen je opslaat, hoe minder tijd er voorbij lijkt te gaan. Hoe korter je leven lijkt.

Onze schaduw vervormt. In de winter lijken de friscgroene grasvelden meer op een pluizige schimmeldeken, als kaas die je te lang in de koelkast hebt laten liggen. De ijzeren hekken, metalen ornamenten en bronzen deurknoppen verliezen hun glans. De stenen onder de brug verdwijnen; de rivier, kolkend, neemt de vreugde van de zomer met zich mee en spoelt alle herinneringen uit. Het dorp maakt zich klaar voor weer een winter, de schaduw kruipt in huizen en hoofden, zodat niemand zich meer kan voorstellen dat er ooit licht was geweest.

Maar goed ook, want van hoop alleen kan je negen donkere maanden niet leven.